

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

10. april 2014*

»Præjudiciel forelæggelse — intellektuelle ejendomsrettigheder — ophavsret og beslægtede rettigheder — harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet — direktiv 2001/29/EF — artikel 5, stk. 2, litra b), og stk. 5 — reproduktionsret — undtagelser og indskrænkninger — reproduktion til privat brug — lovligheden af kopiens oprindelse — direktiv 2004/48/EF — anvendelsesområde«

I sag C-435/12,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandene) ved afgørelse af 21. september 2012, indgået til Domstolen den 26. september 2012, i sagen:

ACI Adam BV m.fl.

mod

Stichting de Thuiskopie

Stichting Onderhandelingen Thuiskopie vergoeding,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, L. Bay Larsen, Domstolens vicepræsident, K. Lenaerts, som fungerende dommer i Fjerde Afdeling, og dommerne M. Safjan, J. Malenovský (refererende dommer) og A. Prechal,

generaladvokat: P. Cruz Villalón

justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 9. oktober 2013,

efter at der er afgivet indlæg af:

— ACI Adam BV m.fl. ved advocaat D. Visser

— Stichting de Thuiskopie og Stichting Onderhandelingen Thuiskopie vergoeding ved advocaten T. Cohen Jehoram og V. Rörsch

* Processprog: nederlandsk.

- den nederlandske regering ved C. Schillemans og M. Noort, som befuldmægtigede
  - den spanske regering ved M. García-Valdecasas Dorrego, som befuldmægtiget
  - den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato P. Gentili
  - den litauiske regering ved D. Kriauciūnas og J. Nasutavičienė, som befuldmægtigede
  - den østrigske regering ved A. Posch, som befuldmægtiget
  - Europa-Kommissionen ved J. Samnadda og F. Wilman, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 9. januar 2014, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 5, stk. 2, litra b), og stk. 5, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet (EFT L 167, s. 10) og af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder (EUT L 157, s. 45, og berigtigelse i EUT 2004 L 195, s. 16).
- 2 Anmodningen er indgivet inden for rammerne af en tvist mellem på den ene side ACI Adam BV og en række andre virksomheder (herefter »ACI Adam m.fl.«) og på den anden side Stichting de Thuis kopie (herefter »Thuis kopie«) og Stichting Onderhandelingen Thuis kopie vergoeding (herefter »SONT«), to organisationer, der har til opgave for det første at opkræve og fordele den afgift, som pålægges fabrikanten eller importøren af medier, der er bestemt til reproduktion af litterære, videnskabelige eller kunstneriske værker, som sker med henblik på privat brug (herefter »afgiften for privatkopiering«), og for det andet at fastsætte denne afgifts størrelse, vedrørende den omstændighed, at SONT med henblik på fastsættelsen af nævnte afgifts størrelse tager hensyn til den skade, som følger af kopiering, der foretages fra en ulovlig kilde.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 2001/29

- 3 Følgende fremgår af 22., 31., 32., 35., 38. og 44. betragtning til direktiv 2001/29:
  - »(22) Målsætningen om at yde reel støtte til kulturformidling må ikke virkeliggøres ved at give afkald på en effektiv beskyttelse af rettighederne og at acceptere ulovlig handel med eller kopiering af kunstværker eller piratkopiering.

[...]

(31) Det er nødvendigt at bevare en rimelig balance med hensyn til rettigheder og interesser mellem de forskellige kategorier af rettighedshavere og mellem de forskellige kategorier af rettighedshavere og brugere af beskyttede frembringelser. [...]

(32) Direktivet indeholder en udtømmende opregning af undtagelser og indskrænkninger til reproduktionsretten og retten til overføring til almenheden. Nogle undtagelser og indskrænkninger finder i givet fald kun anvendelse på retten til reproduktion. Listen tager behørigt hensyn til medlemsstaternes forskellige retlige traditioner, samtidig med at den tilsigter at sikre det indre markeds funktion. Det er ønskeligt, at medlemsstaterne anvender disse undtagelser og indskrænkninger på ensartet vis, hvilket vil blive vurderet i forbindelse med den fremtidige gennemgang af gennemførelseslovgivningen.

[...]

(35) I visse undtagelsestilfælde bør rettighedshavere have en rimelig kompensation for anvendelsen af deres beskyttede værker eller andre beskyttede frembringelser. Når det fastsættes, hvilken form en sådan rimelig kompensation skal have, hvilke nærmere bestemmelser der skal gælde for den, og hvilket omfang den eventuelt skal have, bør der tages hensyn til de særlige omstændigheder i hvert enkelt tilfælde. I forbindelse med vurderingen af disse omstændigheder kan det være relevant som kriterium at lægge til grund, om rettighedshaverne eventuelt har lidt skade som følge af den pågældende handling. I visse sager, hvor rettighedshaverne allerede har modtaget en anden form for betaling, f.eks. som del af en licensafgift, bør der ikke forfalde specifik eller særskilt betaling. Ved fastsættelsen af størrelsen af den rimelige kompensation bør der tages hensyn til, i hvor stor udstrækning der anvendes tekniske beskyttelsesforanstaltninger som nævnt i dette direktiv. I visse situationer, hvor skaden for rettighedshaveren er minimal, bør der ikke være betalingspligt.

[...]

(38) Medlemsstaterne bør have mulighed for at indføre en undtagelse eller indskrænkning med hensyn til retten til reproduktion mod en rimelig kompensation for visse former for reproduktion af lyd-, video- og audiovisuelt materiale til privat brug. Dette kan indebære indførelse af eller fortsat anvendelse af vederlagsordninger som kompensation for rettighedshavernes tab. Selv om forskelle mellem sådanne vederlagsordninger påvirker det indre markeds funktion, vil disse forskelle, når der er tale om analog privat reproduktion, ikke få væsentlige følger for udviklingen af informationssamfundet. Digital privatkopiering kan formodes at vinde større udbredelse og få større økonomiske konsekvenser. Der bør derfor tages passende hensyn til forskellene mellem digital og analog privatkopiering, og der bør i visse henseender skelnes mellem dem.

[...]

(44) Når undtagelserne og indskrænkningerne som omhandlet i dette direktiv anvendes, bør det ske i overensstemmelse med internationale forpligtelser. Sådanne undtagelser og indskrænkninger må ikke anvendes på en sådan måde, at det skader rettighedshavernes legitime interesser eller er i strid med en normal udnyttelse af de pågældende værker og frembringelser. Medlemsstaternes bestemmelser om sådanne undtagelser eller indskrænkninger bør navnlig på behørig vis afspejle de forøgede økonomiske følger, sådanne undtagelser eller indskrænkninger kan få i forbindelse med det nye elektroniske samfund. Det kan derfor blive nødvendigt at begrænse visse undtagelsers eller indskrænkningers anvendelsesområde yderligere i forbindelse med visse nye anvendelser af ophavsretligt beskyttede værker og frembringelser.«

4 Artikel 2, litra a), i direktiv 2001/29 bestemmer:

»Medlemsstaterne indfører en eneret til at tillade eller forbyde direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent reproduktion på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form, helt eller delvis:

a) for ophavsmænd for så vidt angår deres værker.«

5 Dette direktivs artikel 5, stk. 2 og 5, bestemmer:

»2. Medlemsstaterne kan indføre undtagelser fra eller indskrænkninger i den i artikel 2 nævnte ret til reproduktion med hensyn til:

[...]

b) reproduktioner på ethvert medium foretaget af en fysisk person til privat brug og til formål, der hverken direkte eller indirekte er kommercielle, forudsat at rettighedshaverne modtager en rimelig kompensation, i forbindelse med hvilken der tages hensyn til anvendelse eller ikke-anvendelse af de i artikel 6 nævnte tekniske foranstaltninger på det pågældende værk eller den pågældende frembringelse

[...]

5. Undtagelser og indskrænkninger efter stk. 1, 2, 3 og 4 må kun anvendes i visse specielle tilfælde, der ikke strider mod den normale udnyttelse af værket eller andre frembringelser og ikke indebærer urimelig skade for rettighedshaverens legitime interesser.«

6 Direktivets artikel 6 bestemmer:

»1. Medlemsstaterne indfører en passende retlig beskyttelse mod omgåelse af enhver form for effektive tekniske foranstaltninger, som den pågældende foretager, selv om han ved eller burde vide, at dette er formålet.

[...]

3. Ved »tekniske foranstaltninger« forstås i dette direktiv teknologier, anordninger eller komponenter, der under deres normale funktion har til formål at forhindre eller begrænse handlinger i forbindelse med værker eller andre frembringelser, som indehaveren af lovfæstede ophavsrettigheder eller ophavsretsbeslægtede rettigheder eller sui generis-rettigheder efter kapitel III i [Europa-Parlaments og Rådets direktiv 96/9/EF af 11. marts 1996 om retlig beskyttelse af databaser (EFT L 77, s. 20)] ikke har givet tilladelse til. Tekniske foranstaltninger skal anses som »effektive«, hvis anvendelsen af beskyttede værker eller andre frembringelser styres af rettighedshaveren ved anvendelse af en adgangskontrol- eller beskyttelsesforanstaltning, f.eks. kryptering, scrambling eller anden omdannelse af værket eller andre frembringelser eller en kopikontrolanordning, der opfylder beskyttelsesformålet.

4. Uanset den retlige beskyttelse i henhold til stk. 1 skal medlemsstaterne, hvor rettighedshaverne ikke har truffet frivillige foranstaltninger, herunder aftaler mellem rettighedshaverne og andre involverede parter, træffe passende foranstaltninger til at sikre, at rettighedshaverne giver den, der nyder godt af en undtagelse eller en indskrænkning i henhold til national lovgivning i overensstemmelse med artikel 5, stk. 2, litra a), c), d) og e), stk. 3, litra a), b) eller e), sådanne midler til at drage fordel af denne undtagelse eller indskrænkning, i det omfang de er nødvendige for at kunne drage fordel af undtagelsen eller indskrænkningen, forudsat at den begunstigede har lovlig adgang til det pågældende beskyttede værk eller den pågældende beskyttede anden frembringelse.

[...]«

Direktiv 2004/48

- 7 Artikel 1 i direktiv 2004/48 definerer direktivets formål som følger:

»Dette direktiv vedrører de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er nødvendige for at sikre håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder. I dette direktiv omfatter udtrykket »intellektuelle ejendomsrettigheder« også industrielle ejendomsrettigheder.«

- 8 Dette direktivs artikel 2, der vedrører direktivets anvendelsesområde, bestemmer i stk. 1:

»Med forbehold af de midler, der er indført eller kan indføres i fællesskabslovgivningen eller i medlemsstaternes lovgivninger, for så vidt disse midler er gunstigere for rettighedshaverne, finder de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger, procedurer og retsmidler anvendelse i overensstemmelse med artikel 3 på enhver krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder som fastsat i fællesskabsretten og/eller den pågældende medlemsstats nationale ret.«

Nederlandsk ret

- 9 Artikel 1 i Auteurswet (ophavsretsloven) (Stb. 2008, nr. 538, herefter »AW«) giver frembringeren (eller dennes retlige efterfølger) af et litterært, videnskabeligt eller kunstnerisk værk bl.a. eneret til at reproducere værket, medmindre loven fastsætter indskrænkninger heri.

- 10 AW's artikel 16c, stk. 1 og 2, indfører princippet om afgift for privatkopiering. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

»1. Fuldstændig eller delvis reproduktion af et litterært, videnskabeligt eller kunstnerisk værk betragtes ikke som en krænkelse af ophavsretten til værket, når værket reproduceres på et medium, der er bestemt til at udføre, gengive eller fortolke et værk, og når reproduktionen sker uden direkte eller indirekte kommercielle formål, men udelukkende til øvelses-, studie- eller anden brug for den fysiske person, der har foretaget reproduktionen.

2. For den i stk. 1 omhandlede reproduktion skal der til ophavsmanden eller dennes retlige efterfølger erlægges en rimelig kompensation. Kompensationens betaling påhviler fabrikanten eller importøren af de i stk. 1 omhandlede medier.«

- 11 Artikel 1019h i Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (retsplejeloven), der gennemfører artikel 14 i direktiv 2004/48, er affattet som følger:

»Uanset bog I, kapitel II, tolvte afdeling, andet afsnit, og artikel 843a, stk. 1, pålægges det, for så vidt som dette måtte anses for nødvendigt, den part, der har tabt sagen, at betale rimelige og forholdsmæssigt afpassede sagsomkostninger og andre udgifter, som den part, der har vundet sagen, har afholdt, medmindre billighedshensyn taler imod dette.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 12 ACI Adam m.fl. importerer og/eller fremstiller blanke datalagringsmedier som CD'er og CD-R'er.

- 13 ACI Adam m.fl. skal i medfør af AW's artikel 16c betale afgift for privatkopiering til Thuiskopie, størrelsen af hvilken fastsættes af SONT.

- 14 ACI Adam m.fl. er af den opfattelse, at dette beløb med urette tager hensyn til den skade, som indehaverne af ophavsrettighederne i givet fald lider som følge af en kopiering, der foretages fra en ulovlig kilde.
- 15 ACI Adam m.fl. stævtede derfor Thuiskopie og SONT for Rechtbank te 's-Gravenhage (retten i Haag), idet de i det væsentlige gjorde gældende, at afgiften for privatkopiering som fastsat i AW's artikel 16c, stk. 2, udelukkende tilsigter at kompensere indehaverne af ophavsrettighederne for de reproduktioner, der er omhandlet i artikel 16c, stk. 1, således at denne afgifts størrelse ikke skal tage hensyn til en erstatning for den skade, der er lidt som følge af kopiering af værker fra ulovlige kilder.
- 16 Rechtbank te 's-Gravenhage gav ved dom af 25. juni 2008 ikke ACI Adam m.fl. medhold.
- 17 ACI Adam m.fl. appellerede denne dom til Gerechtshof te 's-Gravenhage (appellretten i Haag). Ved dom af 15. november 2010 stadfæstede denne ret dommen afsagt af Rechtbank te 's-Gravenhage.
- 18 Den forelæggende ret, for hvilken ACI Adam m.fl. har iværksat kassationsanke af denne dom, er af den opfattelse, at direktiv 2001/29 ikke præciserer, om der skal tages hensyn til reproduktioner fra en ulovlig kilde i forbindelse med fastsættelsen af en rimelig kompensation som omhandlet i dette direktivs artikel 5, stk. 2, litra b).
- 19 Under disse omstændigheder har Hoge Raad der Nederlanden besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal [...] artikel 5, stk. 2, litra b), [i direktiv 2001/29] – alene eller i forbindelse med dets artikel 5, stk. 5 – fortolkes således, at den dér omhandlede indskrænkning af ophavsretten gælder for reproduktioner, der opfylder de krav, der omhandles i bestemmelsen, uden hensyn til, om de eksemplarer af det værk, som reproduktionerne er fremstillet af, er erhvervet retmæssigt – dvs. uden krænkelse af den berettigedes ophavsrettigheder – af den pågældende fysiske person, eller gælder indskrænkningen kun for reproduktioner, som er fremstillet af eksemplarer, som den pågældende person har erhvervet uden krænkelse af ophavsretten?
- 2) a) Såfremt besvarelsen af spørgsmål 1 lyder som anført i slutningen af spørgsmålet, kan anvendelsen af »tretrinstesten« i [...] artikel 5, stk. 5, [i direktiv 2001/29] da give anledning til at udvide anvendelsesområdet for indskrænkningen i henhold til artikel 5, stk. 2, eller kan anvendelsen kun føre til, at indskrænkningens rækkevidde begrænses?
- b) Såfremt besvarelsen af spørgsmål 1 lyder som anført i slutningen af spørgsmålet, er det da i strid med [...] artikel 5 [i direktiv 2001/29] eller med andre EU-retlige regler, såfremt det af en regel i national ret følger, at der skal ydes en rimelig kompensation for reproduktioner, som en fysisk person har fremstillet til privat brug uden noget direkte eller indirekte kommercielt formål, uden hensyn til, om fremstillingen af reproduktionerne er tilladt i henhold til [...] artikel 5, stk. 2, [i direktiv 2001/29], og uden at denne regel krænker rettighedshaverens forbudsret og dennes ret til skadeserstatning?
- Er det i lyset af »tretrinstesten« i [...] artikel 5, stk. 5, [i direktiv 2001/29] af betydning for besvarelsen af dette spørgsmål, at der (endnu) ikke er tekniske [foranstaltninger] til rådighed til at forhindre privatkopiering uden tilladelse?
- 3) Finder [direktiv 2004/48] anvendelse på en tvist som den foreliggende, i hvilken – efter at en medlemsstat i medfør af [...] artikel 5, stk. 2, litra b), [i direktiv 2001/29] har forpligtet fabrikanter og importører af medier, der er egnet og bestemt til reproduktion af værker, til at indbetale den rimelige kompensation, der omhandles i bestemmelsen, til en organisation, som denne medlemsstat har udpeget til at indkræve og fordele kompensationen – de til betaling forpligtede

personer har nedlagt påstand om, at retten tilpligter den omhandlede organisation, der har taget til genmæle, at anerkende visse omstridte omstændigheder, der har betydning for fastsættelsen af den rimelige kompensation?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første og det andet spørgsmål

- 20 Med det første og det andet spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om EU-retten, herunder navnlig artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29, sammenholdt med direktivets artikel 5, stk. 5, skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, som ikke foretager en sondring mellem den situation, hvor den kilde, fra hvilken en reproduktion til privat brug foretages, er lovlig, og den situation, hvor denne kilde er ulovlig.
- 21 Indledningsvis bemærkes, at i henhold til artikel 2 i direktiv 2001/29 giver medlemsstaterne ophavsmændene en eneret til at tillade eller forbyde direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent reproduktion på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form, helt eller delvis for så vidt angår deres værker, idet medlemsstaterne i medfør af samme direktivs artikel 5, stk. 2, forbeholdes muligheden for at indføre undtagelser til eller indskrænkninger i nævnte reproduktionsret.
- 22 Hvad angår rækkevidden af disse undtagelser og indskrænkninger bemærkes, at ifølge Domstolens faste praksis skal de bestemmelser i et direktiv, der udgør undtagelser fra et almindeligt princip i samme direktiv, fortolkes indskrænkende (dom Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, præmis 56 og den deri nævnte retspraksis).
- 23 Heraf følger, at de forskellige undtagelser og indskrænkninger, der er fastsat i artikel 5, stk. 2, i direktiv 2001/29, skal fortolkes indskrænkende.
- 24 Det bemærkes endvidere, at dette direktivs artikel 5, stk. 5, kræver, at undtagelser til og indskrænkninger i reproduktionsretten kun må anvendes i visse specielle tilfælde, der ikke strider mod den normale udnyttelse af værket eller andre frembringelser og ikke indebærer urimelig skade for rettighedshaverens legitime interesser.
- 25 Som det fremgår af ordlyden af denne bestemmelse i direktiv 2001/29, begrænser den sig til at præcisere betingelserne for anvendelse af de undtagelser til og indskrænkninger i retten til reproduktion, som er tilladt i henhold til direktivets artikel 5, stk. 2, nemlig at de nævnte undtagelser og indskrænkninger kun må anvendes i visse specielle tilfælde, der ikke strider mod den normale udnyttelse af værket eller andre frembringelser, og der ikke indebærer urimelig skade for rettighedshaverens legitime interesser. Dette direktivs artikel 5, stk. 5, definerer således ikke det materielle indhold af de forskellige undtagelser og indskrænkninger, der er opregnet i denne artikels stk. 2, men finder først anvendelse på det tidspunkt, hvor medlemsstaterne anvender disse undtagelser og indskrænkninger.
- 26 Artikel 5, stk. 5, i direktiv 2001/29 tilsigter således hverken at påvirke det materielle indhold af de bestemmelser, som henhører under dette direktivs artikel 5, stk. 2, eller navnlig at udvide anvendelsesområdet for de forskellige undtagelser og indskrænkninger, som er fastsat deri.
- 27 Det fremgår endvidere af 44. betragtning til direktiv 2001/29, at hensigten hos unionslovgiver har været, at når medlemsstaterne indfører undtagelser eller indskrænkninger som omhandlet i dette direktiv, skal disses anvendelsesområde kunne begrænses yderligere i forbindelse med visse nye

anvendelser af ophavsretligt beskyttede værker eller frembringelser. Derimod indeholder hverken denne betragtning eller nogen anden bestemmelse i nævnte direktiv mulighed for, at medlemsstaterne udvider anvendelsesområdet for sådanne undtagelser eller indskrænkninger.

- 28 Nærmere bestemt kan medlemsstaterne i henhold til artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 fastsætte en undtagelse fra ophavsmandens eneret med hensyn til reproduktion for så vidt angår hans værk med hensyn til reproduktioner på ethvert medium foretaget af en fysisk person til privat brug og til formål, der hverken direkte eller indirekte er kommercielle (den såkaldte »undtagelse vedrørende privatkopiering«).
- 29 Denne bestemmelse udtaler sig imidlertid ikke udtrykkeligt om lovligheden af den kilde, fra hvilken en reproduktion af værket kan ske.
- 30 Det er derfor nødvendigt at foretage en fortolkning af nævnte bestemmelses ordlyd under anvendelse af princippet om en indskrænkende fortolkning som nævnt i denne doms præmis 23.
- 31 En sådan fortolkning kræver, at artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal forstås således, at selv om undtagelsen vedrørende privatkopiering ganske vist forbyder indehaverne af ophavsrettighederne at påberåbe sig deres eneret til at tillade eller forbyde reproduktioner over for personer, som foretager privatkopiering af deres værker, er den imidlertid til hinder for, at denne bestemmelse skal forstås således, at den ud over nævnte udtrykkeligt fastsatte begrænsning pålægger indehaverne af ophavsrettighederne at tolerere tilsidesættelser af deres rettigheder, som kan ledsage en privatkopiering.
- 32 En sådan konklusion understøttes desuden af den sammenhæng, hvori artikel 5, stk. 2, i direktiv 2001/29 indgår, og af de mål, som ligger til grund for denne bestemmelse.
- 33 Det fremgår herved for det første af 32. betragtning til direktiv 2001/29, at den liste over undtagelser, der er fastsat i direktivets artikel 5, skal sikre en balance mellem medlemsstaternes forskellige retlige traditioner og det indre markeds funktion.
- 34 Heraf følger, at medlemsstaterne har mulighed for at indføre eller ikke at indføre de forskellige undtagelser, der er fastsat i dette direktivs artikel 5, og dette i overensstemmelse med deres retlige traditioner, men når de én gang har valgt at indføre en vis undtagelse, skal denne anvendes på en sammenhængende måde, således at den ikke kan være til skade for de mål, som forfølges med direktiv 2001/29, og som består i at sikre det indre markeds funktion.
- 35 Hvis medlemsstaterne havde mulighed for at vedtage eller ikke at vedtage en lovgivning, der tillader, at reproduktioner til privat brug også kan ske fra en ulovlig kilde, ville det sandsynligvis være til skade for det indre markeds funktion.
- 36 For det andet fremgår det af 22. betragtning til dette direktiv, at målsætningen om at yde reel støtte til kulturformidling ikke må virkeliggøres ved at give afkald på en effektiv beskyttelse af rettighederne og at acceptere ulovlig handel med eller kopiering af kunstværker eller piratkopiering.
- 37 En national lovgivning, som på ingen måde sondrer mellem privatkopiering, som sker fra lovlige kilder, og privatkopiering, som sker ved hjælp af forfalskninger og piratkopier, kan således ikke accepteres.
- 38 Endvidere kan en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der ikke foretager en sondring med hensyn til, om den kilde, hvorfra en reproduktion til privat brug foretages, er lovlig eller ulovlig, ved dens anvendelse tilsidesætte visse af de betingelser, der er fastsat i artikel 5, stk. 5, i direktiv 2001/29.

- 39 En anerkendelse af, at sådanne reproduktioner kan foretages fra en ulovlig kilde, tilskynder således for det første til handel med forfalskede værker eller piratkopier, hvilket nødvendigvis reducerer mængden af salg eller af andre lovlige transaktioner vedrørende beskyttede værker, hvilket er til skade for den normale udnyttelse af disse.
- 40 For det andet kan anvendelsen af en sådan national lovgivning, henset til konstateringen i denne doms præmis 31, resultere i, at indehaverne af ophavsrettighederne påføres en uberettiget skade.
- 41 Det følger af de foregående betragtninger, at artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den ikke omfatter privatkopiering, der foretages fra en ulovlig kilde.
- 42 I forbindelse med artikel 5, stk. 5, i direktiv 2001/29 har den forelæggende ret også rejst spørgsmålet, om der i forbindelse med vurderingen af, om en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede er forenelig med EU-retten, skal tages hensyn den omstændighed, at der ikke, eller endnu ikke, er tekniske foranstaltninger som omhandlet i dette direktivs artikel 6, og hvortil nævnte direktivs artikel 5, stk. 2, litra b), henviser, til rådighed på det tidspunkt, hvor denne lovgivning gennemføres.
- 43 Domstolen har herved allerede fastslået, at de tekniske foranstaltninger, som artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 henviser til, har til formål at begrænse handlinger, som rettighedshaveren ikke har givet tilladelse til, dvs. at sikre en korrekt anvendelse af denne bestemmelse og således at forhindre handlinger, der ikke overholder de strenge betingelser, som nævnte bestemmelse pålægger (jf. i denne retning dom VG Wort m.fl., C-457/11 – C-460/11, EU:C:2013:426, præmis 51).
- 44 Det bemærkes desuden, at i det omfang, det er medlemsstaterne og ikke rettighedshaverne, der indfører undtagelsen vedrørende privatkopiering, og som med henblik på fremstillingen af en sådan kopi giver tilladelse til denne brug af værker og andre beskyttede frembringelser, tilkommer det følgelig den medlemsstat, der ved at indføre denne undtagelse har givet tilladelse til at fremstille kopier til privat brug, at sikre en korrekt anvendelse af denne undtagelse og således begrænse handlinger, som rettighedshaverne ikke har givet tilladelse til (jf. i denne retning dom VG Wort m.fl., EU:C:2013:426, præmis 52 og 53).
- 45 Det fremgår imidlertid af denne doms præmis 39 og 40, at en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der ikke foretager en sondring mellem den situation, hvor den kilde, fra hvilken en reproduktion til privat brug foretages, er lovlig, og den situation, hvor denne kilde er ulovlig, ikke kan sikre en korrekt anvendelse af undtagelsen vedrørende privatkopiering. Den omstændighed, at der ikke findes nogen teknisk foranstaltning, som kan anvendes til at bekæmpe ulovlig privatkopiering, ændrer ikke denne konstatering.
- 46 Det følger heraf, at der ved vurderingen af, om en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede er forenelig med EU-retten, ikke skal tages hensyn til den omstændighed, at der ikke, eller endnu ikke, er tekniske foranstaltninger som omhandlet i dette direktivs artikel 6, og hvortil nævnte direktivs artikel 5, stk. 2, litra b), henviser, til rådighed.
- 47 Betingelsen om en rimelig »kompensation« som omhandlet i artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 ændrer endelig ikke den konklusion, som Domstolen er nået frem til i denne doms præmis 41.
- 48 Det bemærkes herved for det første, at i henhold til denne bestemmelse er de medlemsstater, der beslutter at indføre undtagelsen vedrørende privatkopiering i deres nationale lovgivning, forpligtet til at fastsætte bestemmelser om udbetaling af en »rimelig kompensation« til fordel for rettighedsindehaverne.
- 49 Det bemærkes ligeledes, at en fortolkning af denne bestemmelse, hvorefter de medlemsstater, der har indført undtagelsen vedrørende privatkopiering som omhandlet i EU-retten, og som i medfør af 35. og 38. betragtning til direktivet indeholder begrebet »rimelig kompensation« som et væsentligt

element, frit skulle kunne præcisere dette begrebs parametre på uensartet og ikke-harmoniseret vis og muligvis varierende fra den ene medlemsstat til den anden, imidlertid ville være i strid med nævnte direktivs formål om at harmonisere visse aspekter af ophavsretten og beslægtede rettigheder i informationssamfundet samt sikre, at konkurrencen i det indre marked ikke fordrejes som følge af medlemsstaternes forskelligartede lovgivninger (jf. i denne retning dom Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, præmis 35 og 36).

- 50 En sådan kompensation har ifølge Domstolens praksis til formål at yde ophavsmændene erstatning for privat kopiering af deres beskyttede værker, der foretages uden deres tilladelse, hvorfor kompensationen skal anses for en modydelse for den skade, som ophavsmændene lider som følge af en sådan kopiering uden ophavsmændenes tilladelse (jf. i denne retning dom Padawan, EU:C:2010:620, præmis 30, 39 og 40).
- 51 Det påhviler således i princippet den person, der har givet anledning til en sådan skade, nemlig den person, som foretager en reproduktion af et beskyttet værk uden at søge forudgående tilladelse fra nævnte indehaver, at erstatte det lidte tab ved at finansiere den kompensation, der udbetales til den pågældende indehaver (jf. i denne retning domme Padawan, EU:C:2010:620, præmis 45, og Stichting de Thuiskopie, C-462/09, EU:C:2011:397, præmis 26).
- 52 Domstolen har imidlertid anerkendt, at det under hensyntagen til de praktiske vanskeligheder forbundet med en sådan ordning for rimelig kompensation står medlemsstaterne frit for med henblik på finansieringen af den rimelige kompensation at indføre en afgift ikke direkte for de pågældende privatpersoner, men for personer, der kan lade afgiftsbeløbet indgå i prisen for adgangen til udstyr, apparater og reproduktionsmedier eller i prisen på kopieringsservice, idet byrden ved afgiften i sidste ende bliver båret af den private bruger, der betaler denne pris (jf. i denne retning domme Padawan, EU:C:2010:620, præmis 46 og 48, og Stichting de Thuiskopie, EU:C:2011:397, præmis 27 og 28).
- 53 For det andet fremgår det af 31. betragtning til direktiv 2001/29, at der skal opretholdes en »rimelig balance« mellem på den ene side ophavsmændenes rettigheder og interesser, som modtagere af den rimelige kompensation og på den anden side rettigheder og interesser for brugerne af beskyttede værker.
- 54 En ordning for afgift for privatkopiering som den i hovedsagen omhandlede, der hvad angår beregningen af den rimelige kompensation, som skal betales til modtagerne, ikke foretager en sondring mellem den situation, hvor den kilde, fra hvilken en reproduktion til privat brug foretages, er lovlig, og den situation, hvor denne kilde er ulovlig, overholder ikke den rimelige balance, der er nævnt i den foregående præmis.
- 55 Efter en sådan ordning beregnes den forårsagede skade og dermed størrelsen af den rimelige kompensation, som modtagerne skal betales, på grundlag af kriteriet om den skade, som forårsages ophavsmændene såvel ved reproduktioner til privat brug, som foretages fra en lovlig kilde, som ved reproduktioner, som foretages fra en ulovlig kilde. Det således beregnede beløb overvælttes herefter endeligt på den pris, som brugerne af de beskyttede værker betaler, når det udstyr samt de apparater og medier, som muliggør privatkopiering, stilles til rådighed for dem.
- 56 Alle brugere, der erhverver sådant udstyr og sådanne apparater eller medier, straffes således indirekte, eftersom de ved at bære den afgift, som er fastsat uafhængigt af, om den kilde, fra hvilken sådanne reproduktioner foretages, er lovlig eller ulovlig, nødvendigvis bidrager til kompensationen for skaden forårsaget ved reproduktioner til privat brug fra en ulovlig kilde, som ikke er tilladt i henhold til direktiv 2001/29, og de pålægges således en ikke ubetydelig ekstra omkostning for at kunne foretage de former for privatkopiering, der er omfattet af undtagelsen fastsat i direktivets artikel 5, stk. 2, litra b).

- 57 En sådan situation kan ikke anses for at opfylde kravet om en rimelig balance mellem på den ene side rettighederne og interesserne for modtagerne af den rimelige kompensation og på den anden side rettighederne og interesserne for de nævnte brugere.
- 58 Henset til samtlige de foregående betragtninger skal det første og det andet spørgsmål besvares med, at EU-retten, herunder navnlig artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29, sammenholdt med direktivets artikel 5, stk. 5, skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, som ikke foretager en sontring mellem den situation, hvor den kilde, fra hvilken en reproduktion til privat brug foretages, er lovlig, og den situation, hvor denne kilde er ulovlig.

Det tredje spørgsmål

- 59 Med sit tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om direktiv 2004/48 skal fortolkes således, at det kan finde anvendelse på en tvist som den i hovedsagen omhandlede, hvor de personer, som skal betale en rimelig kompensation, har nedlagt påstand om, at den forelæggende ret tilpligter det organ, som har til opgave at opkræve og fordele dette vederlag blandt indehaverne af ophavsrettighederne, og som har taget til genmæle, at anerkende visse omstændigheder.
- 60 Det bemærkes, at direktiv 2004/48, som det fremgår af dets artikel 1, tilsigter at sikre håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder ved indførelsen af forskellige foranstaltninger, procedurer og retsmidler i medlemsstaterne.
- 61 Domstolen har fastslået, at bestemmelserne i direktiv 2004/48 ikke tilsigter at regulere alle aspekter af de intellektuelle ejendomsrettigheder, men alene dem, der vedrører dels håndhævelsen af disse rettigheder, dels krænkelse af disse ved at forpligte til etablering af effektive retsmidler, der kan forhindre, standse eller rette op på enhver krænkelse af en eksisterende intellektuel ejendomsret (jf. dom Bericap Záródástechnikai, C-180/11, EU:C:2012:717, præmis 75).
- 62 Det fremgår endvidere af artikel 2, stk. 1, i direktiv 2004/48, at dette direktivs bestemmelser alene sikrer håndhævelsen af de forskellige rettigheder, som de personer, der har erhvervet intellektuelle ejendomsrettigheder, har, dvs. indehavere af sådanne rettigheder, og de ikke skal fortolkes således, at de regulerer de forskellige foranstaltninger og procedurer, der stilles til rådighed for personer, der ikke selv er indehavere af sådanne rettigheder, og som ikke kun vedrører et indgreb i disse rettigheder (jf. i denne retning dom Bericap Záródástechnikai, EU:C:2012:717, præmis 77).
- 63 En tvist som den i hovedsagen omhandlede, der vedrører anvendelsesområdet for ordningen om undtagelsen vedrørende privatkopiering og dens konsekvenser for opkrævningen og fordelingen af den rimelige kompensation, der skal betales af importører og/eller fabrikanter af blanke datalagringsmedier i overensstemmelse med artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29, bundet ikke i et søgsmål anlagt af rettighedshavere, som har til formål at forhindre, standse eller rette op på enhver krænkelse af en eksisterende intellektuel ejendomsret, men i et søgsmål anlagt af erhvervsdrivende vedrørende den rimelige kompensation, som det påhviler dem at betale.
- 64 Under disse omstændigheder finder direktiv 2004/48 ikke anvendelse.
- 65 Henset til de foregående betragtninger skal det tredje spørgsmål besvares med, at direktiv 2004/48 skal fortolkes således, at det ikke finder anvendelse på en tvist som den i hovedsagen omhandlede, hvor de personer, som skal betale en rimelig kompensation, har nedlagt påstand om, at den forelæggende ret tilpligter det organ, som har til opgave at opkræve og fordele dette vederlag blandt indehaverne af ophavsrettighederne, og som har taget til genmæle, at anerkende visse omstændigheder.

Sagens omkostninger

- ⁶⁶ Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

- 1) **EU-retten, herunder navnlig artikel 5, stk. 2, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet, sammenholdt med direktivets artikel 5, stk. 5, skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, som ikke foretager en sontring mellem den situation, hvor den kilde, fra hvilken en reproduktion til privat brug foretages, er lovlig, og den situation, hvor denne kilde er ulovlig.**
- 2) **Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder skal fortolkes således, at det ikke finder anvendelse på en tvist som den i hovedsagen omhandlede, hvor de personer, som skal betale en rimelig kompensation, har nedlagt påstand om, at den forelæggende ret tilpligter det organ, som har til opgave at opkræve og fordele dette vederlag blandt indehaverne af ophavsrettighederne, og som har taget til genmæle, at anerkende visse omstændigheder.**

Underskrifter